

Innst. O. nr. 77

(2002-2003)

Innstilling til Odelstinget fra finanskomiteen

Ot.prp. nr. 42 (2002-2003)

Innstilling fra finanskomiteen om lov om endringer i skatteloven m.m.

Til Odelstinget

1. INNLEDNING

1.1 Sammendrag

Regjeringen legger i proposisjonen frem:

- Forslag til nye regler om skattlegging ved lån av verdipapirer.
- Forslag til nye regler om skattemessig bosted ved inn- og utflytting.
- Omtale av ny praksis for skatte- og avgiftsmyndighetenes formidling av opplysninger om misstenkelig forhold til politi- og påtalemyndighet.
- Forslag til oppretting av lovtekst.

1.2 Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Ranveig Frøiland, Morten Olsen, Tore Nordtun, Torstein Rudihaugen og Hill-Marta Solberg, fra Høyre, Svein Flåtten, Torbjørn Hansen, Heidi Larssen og Jan Tore Sanner, fra Fremskrittspartiet, Gjermund Hagesæter, lederen Siv Jensen og Per Erik Monsen, fra Sosialistisk Venstreparti, Øystein Djupedal, Audun Bjørlo Lysbakken og Heidi Grande Røys, fra Kristelig Folkeparti, Ingebrigt S. Sørfonn og Bjørg Tørresdal, fra Senterpartiet, Morten Lund, fra Venstre, May Britt Vihovde, og fra Kystpartiet, Steinar Bastesen, viser til merknader under de enkelte punkter nedenfor.

2. SKATTEGGING VED LÅN AV VERDIPAPIRER

2.1 Sammendrag

Regjeringen legger fram forslag til nye regler for beskatning ved lån av verdipapirer. Det fremmes også forslag til regler for beskatning av shortsalg av verdipapirer som skattyteren har fått tilgang til ved lån (såkalt "dekket" shortsalg). Forslagene har sin bakgrunn i endringer som i 1996 ble gjennomført i verdipapirhandellovgivningen. Det ble da lagt til rette for et organisert norsk marked for lån og (dekket) shortsalg av finansielle instrumenter. Formålet var å bedre effektiviteten i verdipapirmarkedet.

Det har vært begrenset tilbud av verdipapirer for utlån i det norske markedet. En vesentlig årsak er trolig at utlån etter norske regler antas å innebære realisasjon av verdipapirer som lånes ut, og at skattereglene på området for øvrig er uklare. Dette medfører at intensjonene bak de nevnte endringene i verdipapirhandellovgivningen ikke fullt ut oppfylles. I de fleste andre land med et velutviklet verdipapirmarked kan verdipapirer lånes ut uten at dette leder til umiddelbar gevinstbeskatning. Etter Regjeringens syn er det behov for endringer i skattereglene på dette området, for å bedre rammevilkårene i verdipapirmarkedet.

Ved verdipapirlån overdrar eieren (utlåneren) eiendomsretten til verdipapiret til en annen part (innlåneren), mot annet vederlag enn kjøpesummen for dette. Den annen part (innlåneren) er forpliktet til på et senere tidspunkt å tilbakeføre et identisk verdipapir til den opprinnelige eieren (utlåneren), mot annet vederlag enn kjøpesummen for dette. Det at det ikke utveksles noen kjøpesum for verdipapirene skiller verdipapirlån fra ulike typer "repurchase agreements".

Regjeringen fremmer følgende forslag i proposisjonen:

- Gevinst skal ikke anses realisert ved etablering og innfrielse av verdipapirlån, forutsatt at visse vilkår er oppfylt, jf. forslag til skatteloven ny § 9-11 første ledd. Forslaget er nærmere omtalt i proposisjonen punkt 1.6.2.
- Tap skal ikke anses realisert ved etablering og innfrielse av verdipapirlån, jf. forslag til skatteloven ny § 9-11 andre ledd. Forslaget er nærmere omtalt i proposisjonen punkt 1.6.2.
- Fritaket fra gevinstbeskatning skal omfatte utlån av aksjer, grunnfondsbevis eller ihendehaverobligasjoner, som er tatt opp til notering på børs som definert i lov 17. november 2002 nr. 80 om børsvirksomhet m.m. (børsloven) § 1-3 andre ledd, eller tilsvarende notering på utenlandsk børs, jf. forslag til skatteloven ny § 9-11 fjerde ledd. Forslaget er nærmere omtalt i proposisjonen punkt 1.6.2.
- Det stilles som vilkår for fritak fra gevinstbeskatning at det er inngått en skriftlig låneavtale, hvor innlåneren påtar seg en forpliktelse til å kompensere utlåneren for all avkastning som utdeles på de utlånte verdipapirene i låneperioden, jf. forslag til skatteloven ny § 9-11 fjerde ledd. Forslaget er nærmere omtalt i proposisjonen punkt 1.6.2.
- For verdipapirer som er registrert i et verdipapirregister opprettet i medhold av lov 5. juli 2002 nr. 64 om registrering av finansielle instrumenter (verdipapirregisterloven) § 3-1, stilles det videre det vilkår for fritak fra gevinstbeskatning, at verdipapirlånet "registreres" som lånetransaksjon i vedkommende verdipapirregister, jf. forslag til skatteloven ny § 9-11 fjerde ledd. Forslaget er nærmere omtalt i proposisjonen punkt 1.6.2.
- Ved utlån av aksjer i aksje- og allmennaksjeselskaper hjemmehørende i Norge og grunnfondsbevis i sparebanker, er fritaket fra gevinstbeskatning ved utlånet betinget av at lånet er innfridd ved tilbakeføring av identiske verdipapirer til utlånerens verdipapirkonto 1. januar i året etter utlånsåret, jf. forslag til skatteloven ny § 9-11 femte ledd. Forslaget er nærmere omtalt i proposisjonen punktene 1.6.3 og 1.6.9.3.
- Premie anses som ordinær kapitalinntekt/-utgift. Som premie behandles vederlaget innlåneren svarer for å få disponere verdipapirene, med unntak av kompensasjon som svares for utbytte, rente, eller annen avkastning, som er utdelt/tilstått på de utlånte verdipapirene i låneperioden. Forholdet er nærmere omtalt i proposisjonen punkt 1.6.4.
- Kompensasjon for utbytte som er utdelt på utlånte aksjer i låneperioden (utbyttekompensasjon) anses som utbytte på de underliggende utlånte aksjer for den endelige mottakeren av utbyttekompensasjonen. Det gis ikke fradrag for betalt utbyttekompensasjon, jf. forslag til skatteloven § 10-11 nytt tredje ledd og ny § 6-23. Forslaget er nærmere omtalt i proposisjonen punktene 1.6.5 og 1.6.6.
- Kompensasjon for renter som er utdelt på utlånte ihendehaverobligasjoner i låneperioden (rente-kompensasjon) anses som renter på de underliggende utlånte obligasjoner, jf. forslag til skatteloven § 6-40 nytt syvende ledd. Forslaget er nærmere omtalt i proposisjonen punkt 1.6.7.
- Innlåneren plikter å forestå forskuddstrekk av kildeskatt i kompensasjon for et utbytte som i låneperioden er utdelt på utlånte norske aksjer, og som svares til en utenlandsk kontraktsmotpart (utlåner). Innlåneren pålegges ansvar for at slik skatt blir betalt, jf. forslag til ny skattebetalingsloven § 5A andre punktum, endring av skattebetalingsloven §§ 10 nr. 1 første ledd første punktum og 12 nr. 1 første ledd andre punktum samt endring av skatteloven § 10-13. Forslaget er nærmere omtalt i proposisjonen punkt 1.6.6.3.
- Utlånerens inngangsverdi på utlånte verdipapirer videreføres på de identiske verdipapirer han får tilbakeført ved innfrielsen av låneavtalen. Forholdet er nærmere omtalt i proposisjonen, jf. punkt 1.6.9.1.
- Innlåneren beskattes for gevinst og tap ved det (dekkede) shortsalg. Utgangsverdien settes til vederlaget ved realisasjonen. Inngangsverdien settes til kostnaden ved anskaffelsen av et identisk verdipapir, tillagt premie og kompensasjon for annen avkastning enn utbytte som er utdelt på det utlånte verdipapiret i låneperioden, jf. forslag til skatteloven nye §§ 9-12 og 14-24. Forslaget er nærmere omtalt i proposisjonen punkt 1.6.10.
- Ved fastsettelse av skattepliktig formue gis det fradrag for forpliktelse til å levere tilbake identisk verdipapir etter avtale om verdipapirlån som nevnt i skatteloven § 9-11, jf. forslag til skatteloven ny § 4-4. Forslaget er nærmere omtalt i proposisjonen punkt 1.6.11.
- Med verdipapirlån forstås en avtale hvor eieren av et verdipapir (utlåneren), mot annet vederlag enn kjøpesummen for dette, overdrar verdipapiret til den annen avtalepart (innlåneren), og hvor den annen avtalepart er forpliktet til å tilbakeføre et identisk verdipapir til den opprinnelige eieren mot annet vederlag enn kjøpesummen for dette, jf. forslag til skatteloven ny § 9-11 tredje ledd. Det vises til proposisjonen punkt 1.6.2.1.
- Verdipapiret anses realisert, og gevinst tas til inntekt og tap kommer til fradrag, når det anses klart at verdipapirlånet ikke vil bli innfridd med tilbakeføring av et identisk verdipapir til utlåneren, jf. forslag til skatteloven ny § 9-11 sjette ledd. For-

slaget er nærmere omtalt i proposisjonen punkt 1.6.9.4.

- Departementet kan gi bestemmelsen i skatteloven § 9-11 første ledd første punktum om at gevinst ikke ansees realisert ved etablering og innfrielse av verdipapirlån anvendelse for andre finansielle instrumenter enn nevnt i bestemmelsens fjerde ledd a, jf. forslag til skatteloven ny § 9-11 syvende ledd. Forslaget er nærmere omtalt i proposisjonen punkt 1.6.2.3.
- Ved beregning av eierkrav etter skatteloven § 16-30 medregnes ikke aksjer som er utlånt eller innlånt etter avtale om verdipapirlån som nevnt i skatteloven § 9-11 tredje ledd, jf. forslag til skatteloven § 16-30 nytt niende ledd. Forslaget er nærmere omtalt i proposisjonen punkt 1.6.6.3.

Regjeringens forslag er begrenset til å gjelde verdipapirlån. Det understrekes at Regjeringen ikke har vurdert hvordan ulike typer "repurchase agreements" skal beskattes etter gjeldende regler.

Verdipapirlån og (dekkede) shortsalg er finansielle transaksjoner som er relativt nye i Norge. Som andre nye finansielle produkter reiser behandlingen av dem utfordringer for ligningsmyndighetene. Forslaget legger til rette for at denne typen transaksjoner vil tilta i det norske markedet. Samtidig innebærer forslaget en klargjøring av rettstilstanden på områder hvor det har hersket stor usikkerhet om denne. Enkelte av de forslåtte reglene kan (som gjeldende regler) fremstå som komplekse, og vanskelig håndterbare. Dette gjelder særlig regler som får anvendelse når låneperioden strekker seg over årsskiftet eller spesielle selskapsbegivenheter, som for eksempel utbyttedato. Det antas imidlertid at dette vil forekomme i nokså beskjeden utstrekning. Totalt sett antas forslagene ikke å ha vesentlige administrative konsekvenser for skatteetaten, og det vil representere en klargjøring av rettstilstanden for skattyterne. Forslagene antas ikke å ha vesentlige provenyvirknninger.

Forslagene foreslås å tre i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

De enkelte forslag og deres begrunnelse er nærmere omtalt i proposisjonens kapittel 1 der det bl.a. også er gitt en nærmere beskrivelse av verdipapirlån og (dekket) shortsalg, samt redegjort nærmere for gjeldende norsk rett for skattlegging ved lån av verdipapirer, utenlandsk rett og høringsinstansenes merknader.

2.2 Komiteens merknader

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til Kredittmeldinga 2001 (St.meld. nr. 8 (2002-2003)). Der omtales blant annet det regulatoriske rammeverket som skal sikre at enkeltaktører ikke ek-

sponerer seg for større risiko enn de har evne til å bære, og som begrenser mulighetene for at likviditets- eller soliditetsproblemer hos enkeltaktører kan forplante seg til andre deler av det finansielle systemet.

Flertallet er kjent med at en trussel mot den finansielle stabiliteten er risikoen for store kursfall i verdipapirmarkedene, og legger til grunn at fordi shortsalg gir gevinst ved fallende kurser, kan slikt salg motvirke den generelle markedsrisikoen som mange aktører i finansmarkedene er eksponert for, samt at når man krever at shortsalg skal være dekket - enten gjennom verdipapirlån eller på annen måte - er dette for å begrense faren for spredning av økonomiske problemer via verdipapirproppjøret.

Flertallet vil peke på at mens shortsalg ofte bidrar til å begrense den samlede risikoeksponeringen i en investeringsportefølje, kan aktører som primært selger short i prinsippet oppnå en meget stor risiko per investert krone og at en viktig disiplinerende faktor da ligger i den kredittvurderingen som foretas hos potensielle utlånere av verdipapirer.

Flertallet vil i denne sammenheng vise til at lov om verdipapirhandel § 8-8 med tilhørende forskrift har detaljerte bestemmelser om sikkerhetsstillelse ved utlån av verdipapirer for å styrke og supplere denne markedsdisiplinen.

Flertallet slutter seg på denne bakgrunn til Regjeringens forslag til vedtak VIII og IX første ledd om

- skatteloven ny § 4-4,
- skatteloven § 6-40 nytt syvende ledd første og andre punktum,
- skatteloven ny § 9-11,
- skatteloven ny § 9-12 første ledd og andre ledd bokstav a, bokstav b nr. 1 og 2 og bokstav c,
- skatteloven ny § 14-24,
- skatteloven § 16-30 nytt niende ledd og at nåværende niende ledd blir tiende ledd,
- at endringene under I og VIII trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at det i proposisjonen er fremmet forslag om at kompensasjon for utbytte som utdeles på utlånte aksjer i låneperioden (utbyttekompensasjon) skattemessig skal anses som utbytte på de utlånte aksjer for den endelige mottakeren av utbyttekompensasjonen.

Flertallet viser til at dette også skal legges til grunn i forhold til de skatteavtalene som Norge har inngått med andre stater, og at de skatteavtalene som Norge har inngått, bygger på OECDs mønsteravtale til unngåelse av dobbeltbeskatning.

Flertallet legger til grunn at det følger av artikkel 10 i avtalene at det kan ilegges kildeskatt på ut-

bytte som utdeles fra et selskap hjemmehørende i et land til en person bosatt i det annet land, og at den reduserte kildeskattesatsen i skatteavtalen bare gjelder for den virkelige rettighetshaver ("beneficial owner"), samt at det er skatteavtalen mellom Norge og den stat der den virkelige rettighetshaveren er bosatt, som skal anvendes ved fastsettelsen av kildeskatten.

Flertallet legger videre til grunn at hvis den som utbetaler utbyttet ikke kjenner identiteten til den reelle eieren, skal det alltid trekkes kildeskatt med den satsen som følger av Stortingets årlige skattevedtak (for tiden 25 pst.), og at dersom det har blitt trukket 25 pst. kildeskatt av et utbytte fordi utbetaleren ikke kjente den reelle eiers identitet, har den reelle eieren krav på refusjon av den kildeskatt som er trukket i Norge tilsvarende differansen mellom 25 pst. og den sats som følger av skatteavtalen med vedkommendes bostedsstat.

Flertallet legger endelig til grunn at det derfor følger direkte av skatteavtalene at skatt på utbyttekompensasjon skal ilegges med den kildeskattesats som fremgår av skatteavtalen mellom Norge og den stat hvor den reelle eieren er bosatt, at denne forståelsen av skatteavtalene er alminnelig kjent og akseptert og at det derfor ikke er behov for å innarbeide endringer i skatteavtalene.

Flertallet slutter seg på denne bakgrunn til Regjeringens forslag til vedtak I og VIII om

- skattebetalingsloven § 5A nytt andre punktum,
- endring av skattebetalingsloven § 10 nr. 1 første ledd første punktum,
- endring av skattebetalingsloven § 12 nr. 1 første ledd andre punktum,
- skatteloven ny § 6-23,
- skatteloven § 6-40 nytt syvende ledd siste punktum,
- skatteloven ny § 9-12 andre ledd bokstav b nr. 3,
- skatteloven § 10-10 første ledd nytt andre punktum,
- skatteloven § 10-11 nytt tredje ledd og at nåværende tredje til syvende ledd blir fjerde til åttende ledd, samt endring av tidligere tredje og fjerde ledd,
- endring av skatteloven § 10-13.

Medlemene i komiteen frå Sosialistisk Venstreparti viser til Innst. O. nr. 48 (1995-1996) der disse medlemmene gikk imot å opne for å låne ut eller inn verdipapir, samt formidling av slike lån.

Medlemene i komiteen frå Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet vil som høringsinstansen LO, peike på det prinsipielt uheldige i at Regjeringa sender lovforslaget ut på høyring, utan eiga gjennomarbeiding. Den einaste

målsetjinga som er vurdert i proposisjonen, er omsynet til å skape ein mest mogeleg smidig marknad. Samfunnsmessige konsekvensar av ei auke i volumet i marknaden for verdipapirlån, og ei auke i omfanget av short-handel, er ikkje vurdert. Desse medlemmene vil peike på at dei einaste konsekvensane som vert drøfta, er effekten endringane vil ha på verdemarknaden i seg sjølv. Det vert ikkje diskutert kva slags verdipapirmarknad samfunnet er tent med å ha.

Desse medlemmene er samde i at ei lovendring i tråd med forslaget vil kunne lette oppgjerssituasjonen i marknaden. Å gi lette i tilgjenge til å bruke lån som dekning, vil kunne vere ein måte å redusere risiko på. Det er likevel ikkje alltid at ein minska risiko for ein individuell aktør vil føre til minska risiko for marknaden som eit heile, eller for samfunnet.

Desse medlemmene vil med bakgrunn i dette gå imot Regjeringa sitt forslag.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet støtter forslaget om at utlån av verdipapirer ikke lenger skal realisasjonsbeskattes som salg for utlåner. Forslaget derimot om at innlåner i enkelte tilfeller er pålagt å forskuddstrekke skatt på utbyttekompensasjon som blir betalt til utlåner, virker komplisert og arbeidskrevende å håndheve. Disse medlemmer går derfor mot denne endringen og mener at den enkelte kontraktspart selv må være ansvarlig for innbetaling av sin egen skatt.

Disse medlemmer går inn for at utbyttekompensasjonen behandles på lik linje med annen kapitalutgift og kapitalinntekt, på henholdsvis låntakers og långivers hånd. Dette vil være en kodifisering av gjeldende rett og også i samsvar med regelverket i bl.a. Sverige og Storbritannia. Disse medlemmer viser også til at Skattedirektoratet har foreslått det samme, bl.a. fordi en slik regel er enklere å administrere. Både konkurransemessige hensyn og administrative hensyn tilsier således at utbyttekompensasjon behandles som ordinær kapitalinntekt, henholdsvis kapitalutgift.

Disse medlemmer vil på bakgrunn av dette gå imot Regjeringens forslag til vedtak I og VIII på følgende punkter:

- skattebetalingsloven § 5A nytt andre punktum,
- endring av skattebetalingsloven § 10 nr. 1 første ledd første punktum,
- endring av skattebetalingsloven § 12 nr. 1 første ledd andre punktum,
- skatteloven ny § 6-23,
- skatteloven § 6-40 nytt syvende ledd siste punktum,
- skatteloven ny § 9-12 andre ledd bokstav b nr. 3,
- skatteloven § 10-10 første ledd nytt andre punktum,

- skatteloven § 10-11 nytt tredje ledd og at nåværende tredje til syvende ledd blir fjerde til åttende ledd, samt endring av tidligere tredje nå fjerde ledd,
- endring av skatteloven § 10-13.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag til skatteloven ny § 9-12 andre ledd bokstav b nr. 3:

"3. kompensasjon for avkastning utdelt på utlånt verdipapir i låneperioden"

Utover dette støtter disse medlemmer Regjeringens forslag for skattlegging ved lån av verdipapirer.

3. SKATTEMESSIG BOSTED VED INN- OG UTFLYTTING

3.1 Sammendrag

Regjeringen legger frem forslag til nye regler om etablering og opphør av skattemessig bosted i forbindelse med flytting til og fra riket.

Etter gjeldende regler om skattemessig innflytting vil en person som tar fast opphold i Norge og har til hensikt å bli her ikke bare midlertidig (varig opphold), anses som skattemessig bosatt her, jf. skatteloven § 2-1 andre ledd første punktum (immigrasjonsregelen). Selv om oppholdet er midlertidig, vil en person anses som skattemessig bosatt hvis vedkommende oppholder seg sammenhengende i Norge i minst seks måneder, jf. § 2-1 andre ledd andre punktum (seksmånedersregelen).

Skatteloven regulerer ikke uttrykkelig når skattemessig bosted i Norge opphører i forbindelse med utflytting. For skatteformål formuleres utflytting i praksis som det motsatte av innflytting: en persons skattemessige bosted i Norge opphører når vedkommende tar fast opphold i utlandet og har til hensikt å bli der ikke bare midlertidig (varig opphold i utlandet/emigrasjon). Hensikt om å ta varig opphold i utlandet foreligger når vedkommende har brutt sin faste tilknytning til Norge.

En person som er skattemessig bosatt i Norge, er skattepliktig hit for all formue og inntekt vedkommende har både i Norge og i utlandet (alminnelig skatteplikt), jf. skatteloven § 2-1 syvende ledd.

Regjeringen foreslår nye regler om skattemessig bosted både ved innflytting og utflytting. Etter forslaget skal inn- og utflytting reguleres hver for seg, da de to situasjonene er såpass ulike at de ikke egner seg for regulering gjennom en fellesregel.

Regjeringen foreslår nye regler om etablering av skattemessig bosted i Norge i forbindelse med innflytting. Etter disse reglene etableres skattemessig

bosted i Norge utelukkende på grunnlag av oppholdets lengde i Norge. Regjeringen forslår at en person skal regnes som bosatt hvis vedkommende oppholder seg i Norge i mer enn 183 dager i løpet av enhver tolv månedersperiode. Videre foreslås det at en person som oppholder seg i Norge i en eller flere perioder som til sammen utgjør mer enn 270 dager i løpet av enhver trettiseksmånedersperiode, skal anses som skattemessig bosatt her.

Regjeringen foreslår at opphør av skattemessig bosted i Norge uttrykkelig reguleres i skatteloven. Det foreslås at skattemessig bosted opphører for en person som tar fast opphold i utlandet og godtgjør at vedkommende eller hans nærstående verken eier, leier eller på annen måte disponerer bolig i Norge eller oppholder seg her i mer enn 61 dager i det inntektsåret vedkommende tar fast opphold i utlandet. Regjeringen foreslår også at det blir særskilt definert hva som skal anses som bolig, hva det vil si å disponere bolig og hvem som skal regnes som nærstående. Denne regelen vil gjelde for en person som ikke har vært skattemessig bosatt i Norge i minst ti år, før vedkommende tar fast opphold i utlandet.

Det foreslås særregler for en person som har vært skattemessig bosatt i Norge i minst ti år før vedkommende tar fast opphold i utlandet. For slik person opphører den skattemessige bostedstilknytningen først etter det tredje inntektsåret etter det inntektsår vedkommende tok opphold i utlandet. Personen må godtgjøre i forbindelse med selvangivelsen for hvert av de tre inntektsårene etter utflyttingen, at vedkommende eller hans nærstående verken eier, leier eller på annen måte disponerer bolig i riket eller oppholder seg her utover 61 dager i inntektsåret.

Etter gjeldende regler kan skatteplikten til Norge også opphøre ved midlertidig opphold i utlandet. Skatteplikten opphører dersom vedkommende oppholder seg sammenhengende i mer enn fire år i utlandet, jf. skatteloven § 2-1 fjerde ledd andre punktum (fireårsregelen). Fireårsregelen innebærer en presumpsjon for at det foreligger en emigrasjonslignende situasjon på grunn utenlandsoppholdets lengde. Regjeringen foreslår å oppheve denne bestemmelsen.

Opphør av skattemessig bosted for sjøfolk reguleres av skatteloven § 2-1 femte ledd. Bestemmelsen fastsetter strengere krav til skattemessig emigrasjon for sjøfolk enn for andre personer. Etter denne bestemmelsen opphører det skattemessige bostedet i Norge for en norsk sjømann som arbeider på norsk eller utenlandsk, skip hvis han tar fast opphold i utlandet og godtgjør skatteplikt for hele hyreinntekten i oppholdsstaten. Regjeringen foreslår å oppheve denne bestemmelsen.

I svalbardskatteloven § 2-1 første ledd siste punktum er det fastsatt at skatteplikten til Svalbard faller bort når den skattepliktige tar fast opphold

utenfor Svalbard og vedkommende blir skattepliktig som bosatt på fastlandet eller i fremmed stat. Regjeringen foreslår at den nye trettiseksmånedersregelen ved innflytting ikke skal få anvendelse på personer som er bosatt på Svalbard.

Regjeringen foreslår å oppheve ligningsloven § 4-7 nr. 6 første punktum om forhåndslingning for personer som tar varig opphold i utlandet, men bare for personer som før utflyttingen har vært skattemessig bosatt i Norge.

Finansdepartementets forskrift av 4. mars 1994 nr. 161 om folkeregistrering § 1 gir nærmere bestemmelser om når en person skal anses som bosatt i riket for folkeregisterformål. Personer som kommer fra land utenfor Norden, regnes som bosatt i Norge når de har tatt opphold her og har til hensikt å bli her ikke bare midlertidig. Opphold av minst seks måneder regnes som bosettelse, selv om oppholdet er midlertidig. For person som flytter til og fra land i Norden, gjelder tilsvarende regler som ved bosettelse internt i Norge.

I forbindelse med vedtakelsen av folkeregisterloven sluttet Stortinget seg til en målsetting om at skattelovens og folkeregisterlovens bostedsbegreper så langt som mulig skal være sammenfallende. Regjeringen er etter en nærmere vurdering kommet til at en slik samordning av bostedsreglene i de to regelverkene ikke er hensiktsmessig og forslår at målsettingen om samordning ikke opprettholdes.

De internrettslige reglene om inn- og utflytting vil være av mindre betydning når en person enten kommer fra eller reiser til et land som Norge har skatteavtale med. I slike tilfeller vil skatteavtalens regler om bosted være avgjørende for hvor en person skal anses skattemessig bosatt.

Per 1. januar 2003 har Norge skatteavtaler som er i kraft med 78 stater. De fleste av Norges skatteavtaler bygger på OECDs mønsteravtale.

Skatteavtalens bestemmelser om bosted i mønsteravtalens artikkel 4 er sentrale. For det første er avtalens virkeområde begrenset til å omfatte personer (dvs. fysiske og juridiske personer) som er bosatt i en eller begge de kontraherende stater etter statenes interne rett. Videre er bosted etter avtalen viktig med sikte på å løse dobbeltbeskatning som følge av dobbelt bosted etter avtalelandenes interne rett, eller dobbeltbeskatning som følge av beskatning i både bostedsstat og kildestat.

Skatteavtalene bygger på prinsippet om at den ene eller den andre staten er bostedsstat eller kildestat. Skatteavtalene oppstiller et eget bostedsbegrep som innebærer at det bare er en av statene som i skatteavtalemessig sammenheng kan være bostedsstat.

Hovedregelen i artikkel 4 punkt 1 fastslår at en person etter skatteavtalen skal anses bosatt i den stat

hvor vedkommende er skattepliktig som bosatt etter de interne reglene.

De fleste land har regler som innebærer at en person som flytter inn, blir skattemessig bosatt etter landets interne regler etter kort tid. Samtidig vil de fleste land ha regler som beholder en utflyttet person som bosatt, selv om vedkommende oppholder seg i utlandet. Dette medfører at en person ofte vil kunne bli internrettslig bosatt i to stater i forbindelse med flytting fra en stat til en annen.

Mønsteravtalens artikkel 4 punkt 2 inneholder bestemmelser som gir anvisning på hvilke momenter som skal tillegges vekt ved avgjørelsen av hvilken stat en person etter skatteavtalen skal være bosatt i, når det er på det rene at vedkommende er bosatt etter internretten i begge statene.

Forslaget til reglene om skattemessig inn- og utflytting må ses i sammenheng med bostedsreglene i det landet vedkommende flytter fra eller til, samt skatteavtalen mellom Norge og dette landet. I praksis vil en person som regelmessig oppholder seg i utlandet, men som ikke oppfyller kravene til emigrasjon fra Norge, fortsatt være skattemessig bosatt her. Samtidig vil vedkommende bli internrettslig bosatt i tilflyttingslandet. Skatteavtalen mellom Norge og tilflyttingslandet vil i et slikt tilfelle avgjøre hvilket land som skal anses som vedkommendes bostedsland etter skatteavtalen. Hvis en person oppholder seg mer i tilflyttingslandet enn i Norge, vil tilflyttingslandet ofte bli ansett som skatteavtalemessig bostedsland. En tilsvarende situasjon vil kunne oppstå for en person som i realiteten bor i utlandet, men som på grunn av opphold i Norge anses skattemessig bosatt her etter norske interne regler. I dette tilfellet vil det annet land ofte anses som vedkommendes bostedsland etter skatteavtalen.

Konsekvensen av å være bosatt i Norge etter norsk internrett, men internrettslig og skatteavtalemessig bosatt i en annen stat, er at det landet hvor vedkommende er bosatt etter skatteavtalen, ofte vil ha en eksklusiv beskatningsrett til alle inntekter som etter avtalen kan skattlegges i bostedsstaten. For eksempel vil pensjonen til en nordmann som oppholder seg i Spania, i et slikt tilfelle ikke kunne skattlegges i Norge, men bare i Spania.

Norge vil i et slikt tilfelle anses som kildestat i forhold til skatteavtalen. Norge vil da som regel kun ha rett til å beskatte inntekter med en særlig og nær tilknytning til Norge, f.eks. utbytte fra norske selskaper, næringsinntekt i Norge og inntekt fra fast eiendom i Norge. De inntektene som Norge kan skattlegge som kildestat, har Norge beskatningsretten til uavhengig av om de oppebæres av en person som er skattemessig bosatt i Norge eller skattemessig bosatt i utlandet. Personer som er internrettslig bosatt i Norge, har imidlertid den fordel at de får fulle rentefra-

drag, minstefradrag, personfradrag og fribeløp for toppskatten selv om de er skatteavtalemessig bosatt i en annen stat. Personer som etter norsk intern rett anses bosatt i utlandet, har kun begrenset eller ingen fradragsrett ved beskatningen i Norge.

Som internrettslig bosatt i Norge, vil vedkommende kunne beholde sin bolig her ved utflytting. Det vil også være mulig for vedkommende å oppholde seg i Norge betydelig lenger enn det som er mulig for en person som er i ferd med å emigrere eller en i utlandet bosatt person som ikke ønsker å bli bosatt her. Verken bolig i Norge eller lengre opphold i Norge er til hinder for at vedkommende kan være skatteavtalemessig bosatt i et annet land og ikke skattepliktig til Norge for annet enn inntekter som er stedbundne hit.

Ordringen med forhåndsligning for bosatte personer er vanskelig å forene med de foreslåtte bestemmelsene som innebærer at betingelsene for opphør av bosted alltid skal vurderes etter utløpet av inntektsåret. Det vil derfor ikke være behov for en ordning med forhåndsligning for bosatte personer. Regjeringen mener at ordningen med forhåndsligning for bosatte personer bør opphøre og foreslår at ligningsloven § 4-7 nr. 6 første punktum oppheves.

De nye reglene om skattemessig bosted vil medføre at noen flere personer blir omfattet av skatteplikt til riket ved inn- og utflytting enn det som følger av gjeldende regler. Provenykonsekvensene av dette er usikre, men antas ikke å bli betydelige.

I forhold til gjeldende regler er betingelsene for skattemessig bosted ved inn- og utflytting i de nye reglene langt klarere angitt. Dette forventes å medføre at reglene materielt sett blir mindre ressurskrevende for ligningsmyndighetene å praktisere. Både inn- og utflyttingsreglene inneholder dessuten flere elementer som har til formål å forenkle de ligningsadministrative rutinene ved inn- og utflytting.

Regjeringen foreslår at reglene skal ha virkning fra og med inntektsåret 2004 og at gjeldende bestemmelser oppheves med virkning fra samme tidspunkt. Ved innflytting innebærer beregningen av tidsfristen i skatteloven § 2-1 andre ledd bokstav a, som fastsetter at en person som oppholder seg i riket til sammen mer enn 183 dager i en tolv månedersperiode skal anses som bosatt fra det tidspunkt betingelsen for bosettelse er oppfylt, at en må ta med i beregningen det oppholdet som har funnet sted i 2003. En person vil imidlertid bare bli ansett som bosatt fra og med inntektsåret 2004. Etter gjeldende regel vil en person som har et opphold i riket av minst seks måneders varighet, bli ansett som bosatt fra det tidspunkt vedkommende tok opphold. For å fastslå om vedkommende i henhold til denne bestemmelse skal anses som bosatt med virkning for inntektsåret 2003, må en

ta i betraktning den delen av oppholdet som finner sted i 2004.

Når det gjelder bestemmelsen i skatteloven § 2-1 andre ledd bokstav b, som fastsetter at bosted skal anses å foreligge fra det tidspunkt en person har oppholdt seg i riket i mer enn 270 dager i en trettiseks månedersperiode, foreslår Regjeringen at det ikke skal tas i betraktning opphold i Norge i 2003.

For utflytting foreslår Regjeringen at bestemmelsen i skatteloven § 2-1 tredje ledd får virkning fra og med inntektsåret 2004.

De enkelte forslag og deres begrunnelse er nærmere omtalt i proposisjonen kapittel 2 der det bl.a. også er redegjort nærmere for gjeldende rett, utenlandsk rett og høringsinstansenes merknader.

3.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til forslag til vedtak III, VII og IX tredje ledd om

- endring av ligningsloven § 4-7 nr. 6
- endring av skatteloven § 2-1 andre, femte og sjette ledd og at femte ledd og åttende ledd bokstav f oppheves
- at endringene under III og VII trer i kraft fra og med inntektsåret 2004.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at Regjeringen foreslår at for person som har vært bosatt i riket i minst ti år før det inntektsår vedkommende tar fast opphold i utlandet, opphører bosted i riket etter utløpet av det tredje inntektsåret etter det inntektsår vedkommende tar slikt fast opphold i utlandet.

Flertallet legger til grunn at dette forslaget innebærer en betydelig lempning i forhold til gjeldende rett når det gjelder hvilke tilknytningsmomenter som skal vurderes, og at ved å redusere antall tilknytningsmomenter til bare å omfatte bolig i Norge og opphold i Norge, vil både momentene og vurderingen av dem bli langt mindre skjønnsmessige enn etter gjeldende rett.

Flertallet legger til grunn at denne særskilte regelen om opphør av skattemessig bosted for personer som har vært bosatt i Norge i mer enn ti år, ikke avviker spesielt fra det som gjelder i andre europeiske land, og er kjent med at en rekke land i Europa har strengere regler om opphør av skattemessig bosted for personer med sterk tilknytning til utflyttingslandet enn for andre personer uten slik tilknytning.

Flertallet kan ikke se at den særskilte treårsregelen om opphør av skattemessig bosted har negativ effekt i forhold til norske bedrifters muligheter til å tiltrekke seg høykompetente utenlandske arbeidstakere, da slike arbeidstakere bare vil være omfattet av

den foreslåtte regelen hvis de oppholder seg i Norge i mer enn ti år.

Flertallet er kjent med at den foreslåtte særskilte regelen om opphør av skattemessig bosted for personer som har vært bosatt i Norge i mer enn ti år muligens kan medføre at noen flere personer omfattes av skatteplikt til Norge enn etter gjeldende regler, men at regelen er langt mindre ressurskrevende for ligningskontorene å praktisere enn gjeldende utflyttingsregler.

Flertallet viser til at i medhold av den gjeldende skatteloven § 2-1 fjerde ledd (fireårsregelen) faller skatteplikten bort for personer som midlertidig oppholder seg i utlandet sammenhengende i mer enn fire år. Det kan reises spørsmål om forslaget til nye regler om skattemessig bosted skal oppfattes slik at personer som midlertidig har oppholdt seg i utlandet i mer enn fire år, skal anses skattepliktige til Norge igjen fra og med 1. januar 2004. Forslaget kan forstås slik at skatteplikten gjenoppstår for denne gruppen bosatte personer.

Flertallet er av den oppfatning at en slik forståelse vil kunne medføre urimelige resultater i forhold til anvendelsen av de foreslåtte reglene om opphør av skattemessig bosted. For å motvirke et slikt resultat, foreslår flertallet at slike personer anses som skattemessig bosatt i utlandet fra og med inntektsåret 2004.

Flertallet foreslår derfor å ta inn en overgangsbestemmelse til de foreslåtte bostedsreglene ved at det inntas et nytt avsnitt under vedtak IX om ikrafttredelse med følgende ordlyd:

"Overgangsbestemmelse

Ved ikrafttredelse av endringene under VII gjel-der følgende overgangsregel:

Til skatteloven § 2-1 fjerde ledd:

En person som har tatt opphold i utlandet og som ikke er skattepliktig til riket ved utløpet av inntektsåret 2003 på grunnlag av skatteloven § 2-1 fjerde ledd, skal anses som skattemessig bosatt i utlandet fra og med 1. januar 2004."

Flertallet slutter seg på denne bakgrunn, og med ovennevnte tillegg om overgangsbestemmelse til forslag til vedtak VII og om

- endring av skatteloven § 2-1 tredje og fjerde ledd, og at nåværende fjerde ledd oppheves, samt at nåværende tredje, sjette, syvende, åttende og niende ledd blir henholdsvis syvende, åttende, niende, tiende og ellefte ledd.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet støtter fullt ut forslaget til nye regler for innflytting til Norge (immigrasjon).

Når det gjelder utflytting fra Norge (emigrasjon) er disse medlemmer av den oppfatning at reglene er alt for strenge for personer som har bodd mer enn 10 år i Norge og vil på bakgrunn av dette foreslå at reglene som er foreslått for personer som *ikke* har bodd 10 år i Norge også blir gjort gjeldende for personer som har bodd *mer* enn 10 år i Norge.

Disse medlemmer viser til at kravet om maksimum 61 dager i riket er strengere enn dagens regler for skattefritak ved midlertidig opphold på minst ett år i utlandet. Her er reglene at skattyter kan oppholde seg i Norge i snitt 6 dager for hver hele måned som oppholdet varer (72 dager pr. år) uten at skattefritaket opphører, jf. Ot.prp. nr. 50 (2001-2002). For å unngå den forvirringen som kan bli skapt ved at det opereres med for mange ulike frister foreslår disse medlemmer at maks opphold også her blir satt til 72 dager.

Disse medlemmer har liten forståelse for at den såkalte 4-års regelen blir foreslått opphevet. Denne regelen sikrer at langvarige utenlandsopphold kan gå over til permanent skattemessig utflytting. Disse medlemmer går derfor inn for at denne regelen blir beholdt.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende endringer til Regjeringens forslag til vedtak III og VII:

"Skatteloven § 2-1 nytt tredje ledd bokstav a skal lyde:

For person som tar fast opphold i utlandet, opphører bostedet i riket for det inntektsåret det godtgjøres at personen ikke har oppholdt seg i riket i en eller flere perioder som overstiger 72 dager i inntektsåret og at personen eller dennes nærstående ikke har disponert bolig i riket. Bostedet opphører uansett ikke før det tidspunkt personen eller dennes nærstående ikke lenger disponerer bolig i riket."

- Forslaget til skatteloven § 2-1 nytt tredje ledd bokstav b går ut.
- Nåværende skatteloven § 2-1 fjerde ledd blir beholdt og flyttet til åttende ledd.
- Nåværende skatteloven § 2-1 tredje, sjette, syvende, åttende og niende ledd blir henholdsvis syvende, niende, tiende, ellefte og tolvte ledd.

Utover dette støtter disse medlemmer Regjeringens forslag.

4. OMTALE AV NY PRAKSIS FOR SKATTE- OG AVGIFTSMYNDIGHETENES FORMIDLING AV OPPLYSNINGER OM MISTENKELIGE FORHOLD TIL POLITI- OG PÅTALEMYNDIGHET

4.1 Sammendrag

Skatte- og avgiftsmyndighetene er undergitt taushetsplikt mht. mottatte opplysninger om skatte- og avgiftspliktiges økonomiske, bedriftsmessige eller personlige forhold.

Regjeringen ser behov for at politi- og påtalemyndighet i større grad enn tidligere får tilgang til opplysningsmateriale om mistenkelige forhold utenfor skatte- og avgiftsmyndighetenes forvaltningsområde. Skatte- og avgiftsmyndighetene bør kunne innrapportere forhold av en viss grovhet til politi- og påtalemyndighet uten forutgående forespørsel fra dem. Regjeringen ser det videre som ønskelig at underretning til politi eller påtalemyndighet ikke bare er tillatt, men også er pålagt som en tjenesteplikt for ansatte i skatte- og avgiftsetaten i de mer alvorlige tilfeller.

Etter ligningsloven § 3-13 nr. 2 bokstav f kan opplysninger om mistenkelige forhold utenfor ligningsmyndighetenes forvaltningsområde overleveres politi- og påtalemyndighet når det foreligger skjellig grunn til mistanke om overtredelse som kan medføre høyere straff enn fengsel i 6 måneder, og etter at fylkesskattekontoret har godkjent overleveringen. Bestemmelsens ordlyd er m.a.o. ikke til hinder for at opplysningene gis uten at det foreligger en konkret forespørsel.

I forbindelse med endring av § 3-13 i 1992 uttalte Stortingets finanskomite om dette tema "at informasjon berre vert gjeven i enkeltsaker etter konkret spurnad", jf. Innst. O. nr. 46 (1991-1992) side 17. Begrensningen fra finanskomiteens side fremtrer som en anvisning om forsiktig praktisering av lovens unntak fra taushetsplikten. Lovens generelle ramme for unntaket fra taushetsplikten er imidlertid ikke innskrenket ved denne anvisning. Regjeringen er kommet til at praksis bør legges om innenfor lovens ordlyd, slik at forutgående konkret forespørsel fra politi- og påtalemyndighet ikke kreves. For særlig alvorlige tilfeller legges også opp til en administrativ instruks om plikt til å varsle politi- og påtalemyndighet. Bl.a. på grunn av den nevnte komitémerknaden har Regjeringen funnet det riktig å redegjøre for omleggingen i denne proposisjonen.

Hovedbegrunnelsen for omlegging av praksis er at kravet om forutgående forespørsel fra politi- eller påtalemyndighet i dag fremtrer som en uheldig begrensning av samarbeidsmulighetene mellom skattemyndighetene og de straffehåndhevende organer, og

ikke kan anses nødvendig av hensyn til skattyternes personvern.

Regjeringen legger til grunn at den opplysningsordningen som nå etableres, ikke er i strid med Den europeiske menneskerettskonvensjonens artikkel 8 om beskyttelse av og respekt for privat- og familieliv. Det eventuelle inngrep en slik opplysningsadgang representerer for den skatte- og avgiftspliktige anses fullt forsvarlig ut fra samfunnets behov for en slik opplysningsadgang.

Den foreslåtte praksisendring iverksettes ved at Skattedirektoratet fastsetter nærmere retningslinjer for etatens praktisering i henhold til skissen ovenfor.

Praksisendringen er nærmere omtalt i proposisjonen kapittel 3.

4.2 Komiteens merknader

Komiteen tar Regjeringens omtale til orientering.

5. OPPRETNING AV LOVTEKST

5.1 Sammendrag

Ligningsloven § 10-7

Ligningsloven § 10-7 nr. 1 første punktum ble endret ved lov 20. desember 1993 nr. 136. Oppdragsgiver ble da i tillegg til ansvar for forfalt, men ikke innbetalt skatt, pålagt ansvar for manglende betaling av oppdragstakers forskuddstrekk og oppdragstakers plikt til å svare arbeidsgiveravgift for sine arbeidstakere.

Ved innføringen av endringen ble det ved en inkurie ikke foretatt tilsvarende endring i delegasjonsbestemmelsen i § 10-7 nr. 1 siste setning. Regjeringen foreslår derfor at delegasjonsbestemmelsen i § 10-7 nr. 1 siste setning endres på dette punktet. Samtidig foreslås også å endre overskriften til paragrafen slik at det fremgår at paragrafen også gjelder oppdragsgivers ansvar for arbeidsgiveravgift og forskuddstrekk.

Regjeringen foreslår at endringene trer i kraft straks.

Regnskapsloven § 2-2 og skatteloven § 14-40

Investeringsavgiftsloven ble opphevet ved lov 21. desember 2000 nr. 114. Opphevelsen hadde virkning fra 1. oktober 2002. Opphevelsen av investeringsavgiftsloven gjør det nødvendig å foreta tekniske endringer i to bestemmelser i regnskapsloven og skatteloven.

Regnskapsloven § 2-2 siste ledd angir hvordan utgående og inngående merverdiavgift og investeringsavgift skal spesifiseres for hvert regnskapsår. Som følge av opphevelsen av investeringsavgiftslo-

ven, foreslår Regjeringen at benevnningen av investeringsavgift i § 2-2 siste ledd fjernes.

Etter skatteloven § 14-40 første ledd bokstav a tredje punktum regnes et driftsmiddel som betydelig når kostpris er 15 000 kroner eller høyere, inkludert investeringsavgift eller merverdiavgift. Regjeringen foreslår at benevnelsen av investeringsavgiften fjernes.

Bortfallet av investeringsavgiften skal ikke føre til noen endret rettstilstand for næringsdrivende med rett til fradrag for merverdiavgift når det gjelder beregning av kostpris i skatteloven § 14-40 første ledd bokstav a tredje punktum. For en næringsdrivende med rett til fradrag for merverdiavgift skal kostpris etter denne bestemmelsen som tidligere være uten merverdiavgift. For å gjøre bestemmelsen tydelig etter at benevnelsen av investeringsavgiften fjernes, foreslår Regjeringen derfor at den gis den tilføyelse at merverdiavgiften skal inkluderes i kostprisen dersom det ikke foreligger fradragsrett. Heller ikke denne endringen innebærer noen materiell endring.

Det foreslås at endringene trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2003.

Skatteloven § 5-15 første ledd bokstav b

Skatteloven § 5-15 gir anvisning på inntekter som skal være skattefrie.

Ny forskrift om arbeidsmarkedstiltak ble vedtatt 20. desember 2001 og trådte i kraft 1. januar 2002. Etter dette er ordlyden i skatteloven § 5-15 første ledd bokstav b blitt for snever i forhold til hvilke tiltak som gir rett til tilskudd til livsopphold mv. etter arbeidsmarkedsforskriften. "Opplæring" er i henhold til den nye forskriften bare ett av flere aktuelle arbeidsmarkedstiltak.

Regjeringen foreslår derfor at ordlyden i første strekpunkt i skatteloven § 5-15 første ledd bokstav b endres slik at det ikke skal være noe vilkår at vedkommende deltar i opplæring med sikte på høvelig arbeid. Etter dette vil det være tilstrekkelig for å kunne motta tilskudd til livsopphold skattefritt at vedkommende deltar i arbeidsmarkedstiltak.

Endringen er bare en tilpasning til ordlyden i den nye arbeidsmarkedstiltaksforskriften, og innebærer ingen realitetsendring i forhold til praksis.

Regjeringen foreslår at endringen trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2002.

Skatteloven § 6-80

Ved lov 15. desember 2000 nr. 95 ble bestemmelsen om forsørgerfradrag i skatteloven § 16-1 opphevet med virkning fra og med inntektsåret 2001. Det foreligger derfor fra og med 2001 ikke grunnlag for å opprettholde henvisningen fra § 6-80 første ledd til bestemmelsen om forsørgerfradrag i skatteloven.

Regjeringen foreslår derfor at en endrer ordlyden i skatteloven § 6-80 første ledd, slik at henvisningen til "barn som det kan kreves forsørgerfradrag for" fjernes. Regjeringen presiserer at lovendringen ikke innebærer noen materiell endring, men bare er en oppretting av redaksjonell art.

Endringen foreslås tre i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2003.

Skatteloven § 17-10 fjerde ledd

Skatteloven § 17-10 fjerde ledd regulerer hvilke beløp som ikke skal tas i betraktning ved anvendelsen av skatteloven § 17-10 og 17-11 (80-prosentregelen). Bokstav a lyder "skattetillegg etter §§ 16-1 og 16-2". Henvisningen til § 16-1 er feilskrift for § 16-11 som er opphevet i sin helhet, sist ved lov 21. desember 2001 nr. 112. § 16-2 finnes ikke i skatteloven. Regjeringen foreslår derfor at bokstav a oppheves og at bokstav b-d blir bokstav a-c. Regjeringen foreslår at endringen trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2003.

Skatteloven § 18-5 fjerde ledd siste punktum

Ved lov 21. desember 2001 nr. 112 ble skatteloven av 26. mars 1999 nr. 14 § 14-41 første ledd endret, slik at anlegg for overføring og distribusjon av elektrisk kraft og elektroteknisk utrustning i kraftforetak ble skilt ut i egen saldogruppe g.

Tilsvarende endring ble gjort i skatteloven § 14-43. Endringen ble iverksatt fra og med inntektsåret 2002.

Ved en inkurie ble ikke henvisningen fra skatteloven § 18-5 fjerde ledd siste punktum til §§ 14-41 første ledd bokstav g og h og 14-43 første ledd bokstav g og h endret. Den korrekte henvisningen skal være til skatteloven §§ 14-41 første ledd bokstav g og i og 14-43 første ledd bokstav g og i. Regjeringen foreslår at dette rettes opp, og at endringen trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2002.

5.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til forslag til vedtak II, IV, V, VI og IX andre, fjerde og femte ledd om

- endring av ligningsloven § 10-7 overskriften og nr. 1,
- endring av regnskapsloven § 2-2 siste ledd,
- endring av skatteloven § 5-15 første ledd bokstav b,
- endring av skatteloven § 18-5 fjerde ledd siste punktum,
- endring av skatteloven § 6-80 første ledd første punktum,
- endring av skatteloven § 14-40 første ledd bokstav a tredje punktum,
- at skatteloven § 17-10 fjerde ledd bokstav a opp-

heves og at nåværende bokstav b-d blir bokstav a-c,

- at endringene under II trer i kraft straks,
- at endringene under IV og VI trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2003,
- at endringene under V trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2002.

6. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 1

Skatteloven § 2-1 nytt tredje ledd bokstav b skal lyde:

For person som tar fast opphold i utlandet, opphører bostedet i riket for det inntektsår det godtgjøres at personen ikke har oppholdt seg i riket i en eller flere perioder som overstiger 72 dager i inntektsåret og at personen eller dennes nærstående ikke har disponert bolig i riket. Bostedet opphører uansett ikke før det tidspunkt personen eller dennes nærstående ikke lenger disponerer bolig i riket.

Forslag 2

Skatteloven ny § 9-12 andre ledd bokstav b nr. 3 skal lyde:

3. kompensasjon for avkastning utdelt på utlånt verdipapir i låneperioden.

7. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til proposisjonen og det som står foran, og rår Odelstinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om endringer i skatteloven m.m.

I

I lov 21. november 1952 nr. 2 om betaling og innkreving av skatt (skattebetalingsloven) gjøres følgende endringer:

§ 5A nytt annet punktum skal lyde:

Innlåner som etter avtale om verdipapirlån, jf. skatteloven § 9-11, utbetaler utbyttekompensasjon som nevnt i skatteloven § 10-11 tredje ledd til kontraktspartner hjemmehørende i utlandet, plikter å foreta forskottstrekk til dekning av inntektskatt av slik kompensasjon.

§ 10 nr. 1 første ledd første punktum skal lyde:

Forskottstrekk gjennomføres ved at arbeidsgiveren, eller i de tilfelle som er nevnt i § 5A, selskapet

eller innlåneren, beregner trekkbeløpet og holder dette tilbake i oppgjøret med den skattepliktige.

§ 12 nr. 1 første ledd annet punktum skal lyde:

Selskap og innlåner som nevnt i § 5A skal sende oppgjør for forskottstrekk til tid som bestemt i første punktum til skatteoppkreveren i den kommune der selskapet eller innlåneren har sitt kontor eller styret har sitt sete.

II

I lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltning (ligningsloven) gjøres følgende endringer:

Overskriften til § 10-7 skal lyde:

§ 10-7 Oppdragsgivers ansvar for oppdragstakers skatt, arbeidsgiveravgift og forskuddstrekk

§ 10-7 nr. 1 skal lyde:

Fylkesskattekontoret - for Oslo ligningskontoret - kan pålegge oppdragsgiver som ikke har oppfylt sin opplysningsplikt etter § 6-10 nr. 1-3 ansvar for forfalt men ikke innbetalt skatt, arbeidsgiveravgift og forskuddstrekk fra en oppdragstaker, når den manglende betaling må antas å skyldes at opplysningene ikke ble gitt i rett tid. Departementet kan bestemme at myndighet til å pålegge ansvar for skatt, arbeidsgiveravgift og forskuddstrekk skal tilligge annen ligningsmyndighet enn nevnt i foregående punktum.

III

I lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltning (ligningsloven) gjøres følgende endring:

§ 4-7 nr. 6 skal lyde:

Skattyter som er skattepliktig etter skatteloven § 2-3 første ledd bokstav d og annet ledd kan før det midlertidige oppholdet i landet opphører, sende selvangivelse og kreve forhåndsligning.

IV

I lov 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap m.v. (regnskapsloven) gjøres følgende endring:

§ 2-2 siste ledd skal lyde:

For hvert regnskapsår skal utgående og inngående merverdiavgift spesifiseres etter kodene i regnskapssystemet.

V

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endringer:

§ 5-15 første ledd bokstav b skal lyde:

følgende ytelser etter lov om tiltak til å fremme sysselsetting kapittel III:

- tilskudd til livsopphold mv. under deltakelse i arbeidsmarkedstiltak
- tilskudd i forbindelse med yrkesrettet attføring,

§ 18-5 fjerde ledd siste punktum skal lyde:

For driftsmidler som avskrives etter §§ 14-41 og 14-43 settes minste gjenstående levetid til 10 år for avskrivningsgruppe g og 10 år for avskrivningsgruppe i.

VI

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endringer:

§ 6-80 første ledd første punktum skal lyde:

Skattyter som forsørger barn som det ikke kan kreves *barnetrygd* for, foreldre eller personer som tilhører samme husstand som skattyter, gis et særfradrag i alminnelig inntekt når det vil være urimelig å la forsørgelsen være uten virkning ved skattlegging av forsørgeren.

§ 14-40 første ledd bokstav a tredje punktum skal lyde:

Det regnes som betydelig når kostpris er 15.000 kroner eller høyere, *inkludert merverdiavgift dersom det ikke foreligger fradragsrett*.

§ 17-10 fjerde ledd bokstav a oppheves. Nåværende bokstav b-d blir bokstav a-c.

VII

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endringer:

§ 2-1 annet til sjetten ledd skal lyde:

(2) *Person som*

- a. *i en eller flere perioder oppholder seg mer enn 183 dager i riket i løpet av enhver tolv månedersperiode, eller*
- b. *i en eller flere perioder oppholder seg mer enn 270 dager i riket i løpet av enhver trettiseks månedersperiode,*

anses som bosatt i riket, men først i det inntektsår oppholdet i riket overstiger antallet dager som nevnt i henholdsvis a og b.

Bestemmelsen i b gjelder ikke for person bosatt på Svalbard.

(3)

- a. *For person som tar fast opphold i utlandet, opphører bostedet i riket for det inntektsår det godtgjøres at personen ikke har oppholdt seg i riket i*

en eller flere perioder som overstiger 61 dager i inntektsåret og at personen eller dennes nærstående ikke har disponert bolig i riket. Bostedet opphører uansett ikke før det tidspunkt personen eller dennes nærstående ikke lenger disponerer bolig i riket.

- b. *For person som har vært bosatt i riket i minst ti år før det inntektsår vedkommende tar fast opphold i utlandet, opphører bosted i riket etter utløpet av det tredje inntektsåret etter det inntektsår vedkommende tar slikt fast opphold i utlandet, men bare hvis det for hvert av de tre inntektsårene godtgjøres at personen ikke har oppholdt seg i riket i en eller flere perioder som overstiger 61 dager i inntektsåret og at personen eller dennes nærstående ikke har disponert bolig i riket.*

(4) Med nærstående menes en persons ektefelle, samboer eller mindreårige barn.

(5) Med å disponere bolig menes å direkte eller indirekte eie, leie eller på annet grunnlag ha rett til å bruke bolig.

(6) Med bolig menes:

- a. *boenhet med innlagt helårs vann og avløp, med mindre boenheten i henhold til reguleringsplan, kommuneplanens arealdel eller andre offentligrettslige regler på utflyttingstidspunktet ikke kan benyttes som bolig, og*
- b. *enhver boenhet som faktisk er benyttet som bolig. Som bolig anses likevel ikke boenhet som er anskaffet minst fem år før det inntektsår det tas opphold i utlandet og som i denne perioden ikke har vært benyttet som bolig av skattyteren eller dennes nærstående.*

Nåværende fjerde, femte og åttende ledd bokstav f) oppheves.

Nåværende tredje, sjette, syvende, åttende og niende ledd blir henholdsvis syvende, åttende, niende, tiende og ellefte ledd.

VIII

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endringer:

Ny § 4-4 skal lyde:

§ 4-4. *Forpliktelse etter avtale om verdipapirlån*

Ved fastsettelse av skattepliktig formue gis det fradrag for forpliktelse til å levere tilbake identisk verdipapir etter avtale om verdipapirlån som nevnt i § 9-11.

Ny § 6-23 skal lyde:

§ 6-23. *Utbyttekompensasjon*

Det gis ikke fradrag for utbyttekompensasjon som nevnt i § 10-11 tredje ledd.

§ 6-40 nytt syvende ledd skal lyde:

Rentekompensasjon etter avtale om verdipapirlån som nevnt i § 9-11, regnes som renter på gjeld. Som rentekompensasjon regnes et beløp som motsvarer den rente som i låneperioden er utdelt på et utlånt verdipapir. Bestemmelsen i § 10-11 tredje ledd tredje punktum gjelder tilsvarende.

Ny § 9-11 skal lyde:

§ 9-11. Lån av verdipapirer

(1) *Gevinst anses ikke realisert ved etablering og innfrielse av verdipapirlån. Slik gevinst anses likevel realisert når vilkårene nedenfor i denne paragraf ikke er oppfylt.*

(2) *Tap anses ikke realisert ved etablering og innfrielse av verdipapirlån.*

(3) *Med verdipapirlån forstås en avtale hvor eieren av et verdipapir (utlåneren), mot annet vederlag enn kjøpesummen for dette, overdrar verdipapiret til den annen avtalepart (innlåneren), og hvor den annen avtalepart er forpliktet til å tilbakeføre et identisk verdipapir til den opprinnelige eieren mot annet vederlag enn kjøpesummen for dette.*

(4) *Bestemmelsen i første ledd første punktum gjelder når det er inngått en skriftlig avtale om verdipapirlån, og*

- a. *lånet gjelder aksje, grunnfondsbevis eller ihen- dehavereobligasjon, tatt opp til notering på børs som definert i børsloven § 1-3 annet ledd, eller tilsvarende notering på utenlandsk børs, og*
- b. *innlåneren påtar seg en forpliktelse til å kompensere utlåneren for all avkastning som i låneperioden utdeles på det utlånte verdipapiret, og*
- c. *transaksjonen registreres som lånetransaksjon i vedkommende verdipapirregister, når lånet omfatter verdipapir som er registrert i et verdipapirregister opprettet i medhold av verdipapirregisterloven § 3-1.*

(5) *Ved utlån av aksje i aksjeselskap og allmennaksjeselskap hjemmehørende i Norge og grunnfondsbevis i sparebanker, skal bestemmelsen i første ledd første punktum bare gjelde dersom lånet er innfridd ved tilbakeføring av et identisk verdipapir til utlånerens verdipapirkonto 1. januar i året etter utlånsåret.*

(6) *Verdipapiret anses realisert, og gevinst tas til inntekt og tap kommer til fradrag, når det anses klart at verdipapirlånet ikke vil bli innfridd med tilbakeføring av et identisk verdipapir til utlåneren.*

(7) *Departementet kan gi bestemmelsen i første ledd første punktum anvendelse for andre finansielle instrumenter enn nevnt i fjerde ledd a.*

Ny § 9-12 skal lyde:

§ 9-12. *Realisasjon av verdipapir dekket ved lån (dekket shortsalg)*

(1) *Verdipapir som skattyter har fått tilgang til etter en avtale om verdipapirlån som nevnt i § 9-11 tredje ledd, anses realisert når skattyter erverver et identisk verdipapir (dekningskjøp). Verdipapiret anses likevel realisert senest på det tidspunkt skattyter gjør opp sin forpliktelse etter låneavtalen.*

(2) *Gevinst og tap skal beregnes etter følgende regler:*

- a. *Utgangsverdien settes til vederlaget ved realiseringen.*
- b. *Inngangsverdien settes til summen av:*
  1. *anskaffelseskostnaden ved dekningskjøpet, eventuelt beløp som trer i stedet for tilbakelevering av lånt verdipapir,*
  2. *premie (vederlag for lånet) betalt til utlåneren, og*
  3. *kompensasjon for annen avkastning enn utbytte utdelt på utlånt verdipapir i låneperioden.*
- c. *Det gjøres ikke tillegg for positivt RISK-beløp etter § 10-34 på dekningskjøpt aksje eller grunnfondsbevis i sparebanker.*

§ 10-10 første ledd nytt annet punktum skal lyde:

Bestemmelsene i §§ 10-11 til 10-13 gjelder også for skattyter som oppbeholder utbyttekompensasjon som nevnt i § 10-11 tredje ledd fra selskap mv. som nevnt i § 10-1.

§ 10-11 nytt tredje ledd skal lyde:

Mottatt utbyttekompensasjon etter en avtale om verdipapirlån som nevnt i § 9-11, regnes som utbytte på utlånt aksje. Som utbyttekompensasjon regnes et beløp som motsvarer det utbyttet som i låneperioden er utdelt på en utlånt aksje. Slik utbyttekompensasjon skal anses å være betalt mellom partene i en avtale om verdipapirlån, uavhengig av om avtalen inneholder en egen bestemmelse om slik betaling.

Nåværende tredje til syvende ledd blir fjerde til åttende ledd.

§ 10-11 fjerde ledd skal lyde:

Som innbetalt aksjekapital etter reglene i annet ledd regnes ikke aksjer som er utstedt ved forhøyelse av aksjekapitalen uten nytegning, og tilskrivning på aksjer.

§ 10-13 skal lyde:

§ 10-13. *Utenlandsk aksjonær*

Av utbytte som utdeles til aksjonær som er hjemmehørende i utlandet, svares skatt til staten etter en

sats som fastsettes av Stortinget i det årlige skattevedtak, jf. kapittel 15. Skatteberegningen skjer under ett i den kommunen der selskapet har sitt kontor eller styret har sitt sete, eventuelt ved Sentralskattekontoret for storbedrifter dersom selskapet lignedes der. Selskapet er ansvarlig for den skatten som etter denne paragraf faller på aksjonærene. *Foregående punktum gjelder ikke skatt på utbyttekompensasjon som nevnt i § 10-11 tredje ledd. Ansvar for slik skatt påhviler innlåner som etter avtale om verdipapirlån, jf. § 9-11, svarer slik kompensasjon til kontraktspartner hjemmehørende i utlandet.* Reglene i denne paragraf gjelder ikke for utdeling fra obligasjonsfond.

Ny § 14-24 skal lyde:

§ 14-24. Gevinst og tap ved realisasjon av verdipapir dekket ved lån

Gevinst og tap ved realisasjon av verdipapir dekket ved lån (dekket shortsalg) inntektsføres eller fradregsføres når verdipapiret anses realisert etter § 9-12 første ledd.

§ 16-30 nytt niende ledd skal lyde:

Ved beregning av eierkrav etter denne paragraf medregnes ikke aksjer som er utlånt eller innlånt et-

ter avtale om verdipapirlån som nevnt i § 9-11 tredje ledd.

Nåværende niende ledd blir tiende ledd.

IX

Endringene under I og VIII trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

Endringene under II trer i kraft straks.

Endringene under III og VII trer i kraft med virkning fra og med inntektsåret 2004.

Endringene under IV og VI trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2003.

Endringene under V trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2002.

Overgangsbestemmelse

Ved ikrafttredelse av endringene under VII gjelder følgende overgangsregel:

Til skatteloven § 2-1 fjerde ledd:

En person som har tatt opphold i utlandet og som ikke er skattepliktig til riket ved utløpet av inntektsåret 2003 på grunnlag av skatteloven § 2-1 fjerde ledd, skal anses som skattemessig bosatt i utlandet fra og med 1. januar 2004.

Oslo, i finanskomiteen, den 10. april 2003

Siv Jensen
leder

Tore Nordtun
ordfører

Ingebrigt S. Sørfohn
sekretær